

Budapesti Zenei Hetek

Carlo Maria Giulini két hangversenye

A BUDAPESTI KÖZÖNSÉG szívébe zárta Giulinit, a csütörtöki és a hétfői est kiváló olasz karmesterét. Gazdag, merész repertoárral jött hozzánk és sokoldalú karnagygi képességeivel méltán ragadta el hallgatóit s főként a keze alatt dolgozó zenekart.

Carlo Maria Giulini a nemzetközi zenei fesztiválok állandó vendége. Örömmel játszik vele minden zenekar és számos hangfelvevő felvételt ismerünk tőle. Tudása, művészsége valójában a hangfelvételen bontakozik ki a legtökéletesebben, könnyedén győzi le a gépi közvetítés akadályait, s teremti meg így is a közvetlen közönség-kontaktust. Ezt mindenekelőtt tökéletesen kiművelt technikájának köszönheti.

Ez a technika nem a mozdulatok virtuozitálásában nyilvánul meg, nem szorítkozik pusztán a kéz látható jelzésrendszerére, hanem elsősorban a hangzási arányok létrehozására irányul. Giulini rendkívüli ízléssel szólaltatja meg a zenekart. Pontosan ismeri és érti a zenekar minden egyes hangszercsoportját önmagában véve és kapcsolataiban egyaránt, mint ahogyan a festő ismeri a színeket, tudja összetételüket és egymáshatásuk törvényszerűségeit. Giulini ízlésesen és arányosan vezényel.

ELSŐ HANGVERSENYÉN mindenki megérthette már, hogy Giulini mindenekfelett színekben gondolkodik, tudatosan és intellektuálisan építkezik. Közben azonban folyvást ellenőrzi saját elképzeléseit. Ez a folytonos önkontrol természetesen lehetetlené teszi, hogy igaz és tiszta örömet leljen a megszólaló muzsikában, mivel minden pillanatban úgy érzi, hogy korrigálnia kell, hogy még finomabbra kell csiszolnia a zenekari hangzást és egyben a mű képét.

Muszorgszkij ciklusa, az Egy kiállítás képei majd minden karmestert arra csábít, hogy figyelmét teljes egészében a mű hangszerelő-mesterére, Ravelre koncentrálja. Giulini itt azután elővette minden színkeverő-készségét és Ravel szellemének megfelelően, bámulatos technikai tökéletességgel szólaltatta meg zenekarát, különös gondot fordítván a dinamikai arányok és viszonylatok meghatározására, felépítésére.

Giulini valójában szenvedő művész: nem tud szabadulni a saját maga által saját maga számára kialakított intellektuális kontroll béklyóiból. Ez a pszichikai tény abban nyilvánul meg, hogy bal kezét folyvást merev, görcsösen nyújtott állapotban tartja és ezzel megakadályozza, hogy a zenekar egy-egy csúcsponton azt a bizonyos, mámoros és magával ragadó hangzást produkálja, amelyért a zeneszerző a csúcspontot létrehozta. S ami helyenként szinte tragikussá teszi produkcióját: ezt a fogyatékoságát ő maga tudja a legjobban. Talán éppen ezért tarthat igényt a fokozott megbecsülésre.

Az első hangversenyen két Beethoven-művet, valamint Muszorgszkij—Ravel: *Egy kiállítás képei*-t hallottunk tőle. Igen érdekes, hogy Beethoven-interpretációjában semmiféle »olaszosság« sem jelentkezett, nem törekedett arra, hogy a zenétől független »fűtőanyaggal« hevítse fel az *Egmont-nyitányt* vagy a *Pastorale-szimfóniát*. Egyetlen célja a zenekari hangzásképp arányos és ízléses megszólaltatása volt — és ezt maximá-

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Ferruccio Arrighi*Cím: *Budapesti Zenei Hetek, Carlo**Maria Giulini két hangversenye*Forrás: *Magyar Nemzet**1963. okt. 30.*

(Hely)

(Idő)

(Köl. v. fiz.)

(Oldal)

OSZTÁLYOZÁS

Tárgy

78(064.5)

Hely

Giulini, Carlo Maria

Idő

"1963"

Személy

Helyszám

lisan elérte. Igaz ugyan, hogy áldozatul kellett esnie a többi között azoknak az érdességeknek és darabosságoknak, amelyek a beethoveni muzsika lényegéhez tartoznak. Az Egmont-nyitány éppúgy tiltakozik a *pasztelles* megszólaltatás ellen, mint ahogyan a VI. szimfónia természeti varázsa senki a Debussy-féle ember- és mű ész típus élményvilágát reprezentálja. Debussy a természet látványától leigázott, magamegadó ember érzésvilágát állította kompozíciós munkájának középpontjába és *erről az emberről ennek az embernek* alkotott. Beethoven a természetnek, illetve a természet szépségnek ezt az elidegenedését nem ismerte, mert nem ismerhette. Az ő természete áthumanizált, emberközpontú. A vihartétel csakis azért félelmetes, mert az ember fél a vihartól — a vihar *önmagában véve* teljesen közömbös Beethoven számára. A *Patakparti jelenet*-ben — eltekintve a végén felhangzó madárénektutánzáttól — már semmi szükségére nincs a hangfestés eszközeire, mivel az egész tétel egyetlen, gyönyörű belső monológ, s benne a patak legfeljebb »ürügy« a szemlélődésre. Sajnos, Giulininél éppen ez a tétel sikerült a legkevésbé, ami azonban természetesen az ő esetében nem jelent technikai megoldatlanságot.

Giulini Erkel-színházbeli estjét is ugyanilyen technikai tökéletesség jellemezte. Ez alkalommal ritka különlegességgel örvendeztetett meg bennünket: műsorának első részében Verdi: »*Quattro pezzi sacri*« című kórus-ciklusát adta elő. Minden túlzás nélkül nevezhetnénk akár »Négy fantasztikus vázlat«-nak is ezeket a darabokat, mivel a nagy olasz mester zenetechnikai tekintetben egyenesen a húszadik század nyelvén szól hozzánk. Giulini interpretációjában különösen élveztük az »*Ave Maria*«-t, ezt a fantasztikus, helyenként már-már atonális kórus-költeményt, valamint a »*Laudi alla Vergine Maria*«-t, a ciklus másik »a capella«, azaz hangszeres kíséret nélküli darabját.

Az Erkel-színházbeli hangverseny zárószáma, Brahms I. szimfóniája még jobban meg erősítette Giuliniről kialakított képünket. Különösen a lassú tételt, valamint a két szélső tétel lassú bevezetése sikerült s ez alkalommal a kiváló olasz karmester valóban meg rázó élményben részesítette közönségét.

Pernye András